

1673**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW**

z dnia 10 grudnia 2001 r.

w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków.

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 8 lit. a) ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945, z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668, Nr 107, poz. 669 i Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 9, poz. 75 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 703, Nr 94, poz. 1037 i Nr 113, poz. 1186 oraz z 2001 r. Nr 102, poz. 1117 i Nr 111, poz. 1195) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczególne zasady rachunkowości banków, z wyłączeniem Narodowego Banku Polskiego,
- 2) zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej sprawozdania finansowego, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) ustawa — ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- 2) konto syntetyczne — przewidziane planem kont urządzenie księgi głównej, o którym mowa w art. 15 ustawy,
- 3) konto analityczne — przewidziane w planie kont urządzenie ksiąg pomocniczych, o którym mowa w art. 16 ustawy,
- 4) zestawienie obrotów i sald — sporządzane na koniec dnia operacyjnego, zestawienie obrotów i sald kont syntetycznych i kont analitycznych, których obroty powinny być zgodne z obrotami dziennika lub obrotami dzienników częściowych,
- 5) instrument pochodny — instrument finansowy spełniający łącznie warunki:
 - a) jego wartość zależna jest od określonej stopy procentowej, ceny papieru wartościowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu opartego na cenie lub stopie procentowej albo innej zmiennej,
 - b) nie wymaga żadnej płatności początkowej lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej w stosunku do kwoty kontraktu,
 - c) jego rozliczenie nastąpi w przyszłości,
- 6) zabezpieczenie — wyznaczenie jednego lub kilku instrumentów zabezpieczających, zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, w taki sposób, aby zmiana ich wartości godzinowej równoważyła w całości lub w części zmianę wartości godzinowej zabezpieczanej pozycji lub przyszłych przepływów środków pieniężnych związanych z pozycją zabezpieczaną,
- 7) instrument zabezpieczający — wyznaczony, zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, instrument pochodny lub w ograniczonych przypadkach inny składnik aktywów finansowych albo zobowiązanie finansowe, którego wartość godzinowa lub wynikające z niego przepływy środków pieniężnych służą zrównoważeniu zmiany wartości godzinowej lub przepływów środków pieniężnych zabezpieczanej pozycji,
- 8) należności „zagrożone” — należności banku zakwalifikowane do kategorii należności, o których mowa w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- 9) należności „pod obserwacją” — należności banku zakwalifikowane do kategorii należności, o których mowa w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- 10) podmiot zagraniczny — jednostkę działającą za granicą, której działalność nie stanowi integralnej części działalności banku sporządzającego sprawozdanie finansowe,
- 11) inwestycja netto w podmiocie zagranicznym — udział banku w aktywach netto podmiotu zagranicznego,
- 12) rezerwy celowe — odpisy równoważące skutki ryzyka w działalności banku, tworzone na podstawie przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- 13) dłużne papiery wartościowe — papiery wartościowe reprezentujące wierzytelności na sumy oznaczone, płatne we wskazanych terminach,
- 14) aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu — aktywa lub zobowiązania finansowe, które zostały nabyte lub powstały w celu uzyskania korzyści w wyniku krótkoterminowych (w terminie do trzech miesięcy) wahań cen. Składnik aktywów finansowych należy zaliczyć do aktywów przeznaczonych do obrotu, jeżeli — niezależnie od powodu, dla którego został nabyty — stanowi grupę aktywów, która wykorzystywana była ostatnio do realizacji korzyści w wyniku wahań cen. Instrumenty pochodne będące aktywami finansowymi lub zobowiązaniami finansowymi zawsze uznaje się za przeznaczone do obrotu, z wyjątkiem sytuacji, gdy są one z założenia i faktycznie instrumentami zabezpieczającymi,
- 15) aktywa finansowe utrzymywane do upływu terminu zapadalności — aktywa finansowe o określonych lub możliwych do określenia płatnościach lub ustalonym terminie zapadalności, które bank zamierza i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu zapadalności, z wyjątkiem kredytów udzielonych przez bank i wierzytelności własnych banku,
- 16) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży — aktywa finansowe niebędące:
 - a) kredytami udzielonymi przez bank i wierzytelnościami własnymi banku,
 - b) aktywami finansowymi utrzymywanymi do upływu terminu zapadalności,
 - c) aktywami finansowymi przeznaczonymi do obrotu,
- 17) zamortyzowany koszt składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego — wartość, w jakiej składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe zostały wycenione w momencie początkowego ujęcia, pomniejszoną o spłaty kwoty kapitału oraz powiększoną lub pomniejszoną o umorzenia wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszoną o odpisy z tytułu rezerw celowych, utraty wartości lub nieściągalności,
- 18) błąd podstawowy — błąd wykryty w bieżącym roku obrotowym, którego znaczenie jest na tyle istotne, iż nie można nadal uznawać, że sprawozdanie finansowe za poprzedni okres lub kilka okresów rzetelnie i jasno przedstawiało sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy banku,

- 19) wartość rynkowa — wartość, jaką można uzyskać ze sprzedaży lub jaką należy zapłacić za nabycie danego instrumentu finansowego na aktywnym rynku,
- 20) dzień bilansowy — dzień, na który bank sporządza sprawozdanie finansowe oraz inne sprawozdania sporządzane na podstawie odrębnych przepisów,
- 21) podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie — podmioty określone w art. 4 pkt 16 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939, z 1998 r. Nr 160, poz. 1063 i Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 11, poz. 95 i Nr 40, poz. 399, z 2000 r. Nr 93, poz. 1027, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 116, poz. 1216, Nr 119, poz. 1252 i Nr 122, poz. 1316 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 100, poz. 1084, Nr 111, poz. 1195 i Nr 130, poz. 1450 i 1452),
- 22) kredyty i pożyczki udzielone przez bank oraz inne należności własne banku — kredyty i pożyczki udzielone przez bank oraz inne należności własne banku, z wyjątkiem kredytów i pożyczek oraz innych wierzytelności, których udzielono z zamiarem bezzwłocznej lub szybkiej sprzedaży, zaliczanych do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu. W szczególności do kredytów i pożyczek udzielonych przez bank nie zalicza się skupionych wierzytelności,
- 23) efektywna stopa procentowa — stopę, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiącą wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego za dany okres. Ustalenie tej stopy obejmuje wszystkie opłaty płacone lub otrzymywane przez bank,
- 24) konto pozabilansowe — przewidziane planem kont urządzenie przeznaczone w szczególności do ewidencjonowania według wartości nominalnej udzielonych i otrzymanych przez bank zobowiązań o charakterze finansowym i gwarancyjnym, operacji walutowych, zawartych przez bank kontraktów kupna—sprzedaży instrumentów finansowych w okresie pomiędzy zawarciem transakcji a jej rozliczeniem, a także do ewidencjonowania udzielonych i otrzymanych zabezpieczeń,
- 25) zabezpieczenie wartości godziwej — zabezpieczenie przed zagrożeniem zmianami wartości godziwej składnika aktywów lub zobowiązania albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów lub zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które wpływa na wynik finansowy,
- 26) zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych — zabezpieczenie przed zagrożeniem zmienności przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu ze składnikiem aktywów lub zobowiązaniem, lub transakcją prognozowaną i które wpłynie na wynik finansowy. Zabezpieczenie uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania do zakupu lub sprzedaży składnika aktywów za ustaloną cenę, wyrażoną w złotych, rozlicza się jako zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, mimo iż zobowiązanie takie jest zagrożone zmianami wartości godziwej,
- 27) zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym — zabezpieczenie przed skutkami zmian kursów wymiany walut obcych.
- § 3. 1. Roczne sprawozdanie finansowe bank przekazuje Komisji Nadzoru Bankowego wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta w ciągu 15 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego, a także udostępnia w siedzibie banku i jego jednostkach organizacyjnych do wglądu zainteresowanym osobom.
2. Sprawozdanie finansowe banku sporządzone na dzień połączenia z inną jednostką bądź na dzień przejęcia innej jednostki podlega badaniu na zasadach określonych w rozdziale 7 ustawy.

Rozdział 2

Prowadzenie ksiąg rachunkowych

§ 4. 1. Bank prowadzi księgi rachunkowe w siedzibie jednostki (centrali banku) lub w siedzibie jednostek organizacyjnych banku.

2. Księgi rachunkowe mogą być prowadzone w siedzibie jednostki powiązanej z bankiem, w przypadku określonym w art. 13 ust. 2 i 3 ustawy.

§ 5. 1. Księgi rachunkowe w banku otwiera się i zamyka w terminach przewidzianych ustawą.

2. Zapisy w księgach rachunkowych prowadzi się w złotych i groszach lub w walutach obcych, w których wykonywane są transakcje.

3. Ewidencję księgową operacji w walutach obcych prowadzi się:

- 1) w poszczególnych walutach obcych i w złotych na odpowiednich kontach prowadzonych odrębnie dla wartości w poszczególnych walutach obcych i dla wartości w złotych lub
- 2) w walutach obcych, odrębnie dla wartości w poszczególnych walutach przy spełnieniu warunku zapewnienia pełnego dokumentowania codziennego ustalania wyniku pozycji wymiany.

§ 6. 1. Ewidencjonowanie zdarzeń w księgach rachunkowych następuje według zasad ustalonych w planie kont banku.

2. Prowadzenie ksiąg rachunkowych banku polega w szczególności na:

- 1) chronologicznej rejestracji zdarzeń gospodarczych w dzienniku dokonywanej w każdym dniu operacyjnym, w sposób umożliwiający uzgodnienie jego obrotów z obrotami zestawienia obrotów i sald kont syntetycznych, z uwzględnieniem przepisów określonych w § 7,
- 2) ujmowaniu w ewidencji syntetycznej zdarzeń gospodarczych w ujęciu systematycznym, w kolejności chronologicznej, przy zachowaniu zasady podwójnego zapisu, w sposób zapewniający sporzą-

zenie zestawienia obrotów i sald wszystkich kont syntetycznych,

- 3) ujmowaniu w ewidencji analitycznej zdarzeń gospodarczych w ujęciu systematycznym, w sposób zapewniający sporządzenie zestawienia obrotów i sald kont analitycznych uzgodnionego z saldami i zapisami na kontach syntetycznych,
- 4) ewidencji zobowiązań pozabilansowych, ze szczególnością wynikającą z planu kont banku oraz wymogów sprawozdawczych,
- 5) obejmowaniu określonych rzeczowych składników majątku ewidencją ilościową i wartościową,
- 6) księgowaniu wszelkich operacji wyłącznie na właściwych kontach syntetycznych, kontach analitycznych oraz kontach pozabilansowych wynikających z planu kont banku,
- 7) sporządzaniu zestawienia obrotów i sald kont syntetycznych i analitycznych.

§ 7. 1. Dziennik może być prowadzony łącznie dla wszystkich operacji. Jeżeli stosuje się dzienniki częściowe, grupujące zdarzenia według ich rodzajów, należy sporządzić zestawienie obrotów i sald tych dzienników za dany dzień operacyjny.

2. Zapisy w dzienniku są kolejno numerowane, a sumy zapisów liczone w sposób ciągły. Sposób dokonywania zapisów w dzienniku powinien umożliwiać jednoznaczne ich powiązanie ze sprawdzonymi i zatwierdzonymi dowodami księgowymi.

3. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera zapisowi księgowemu nadaje się automatycznie numer identyfikacyjny, pod którym został wprowadzony do dziennika i który umożliwia ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu.

§ 8. 1. Zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się codziennie, ujmując wszystkie zdarzenia gospodarcze każdego dnia operacyjnego i odnosząc do okresów, których zdarzenia te dotyczą.

2. Podstawą zapisów w księgach rachunkowych są dowody księgowe, zakwalifikowane do zaksięgowania na określonym koncie.

3. Księgi rachunkowe uznaje się za prowadzone bezbłędnie, jeżeli wprowadzono do nich kompletnie i poprawnie wszystkie zakwalifikowane do zaksięgowania w danym dniu operacyjnym dowody księgowe, zapewniono ciągłość zapisów oraz bezbłędność działania stosowanych procedur obliczeniowych.

4. Podstawą zapisów na kontach pozabilansowych są zobowiązania o charakterze finansowym i gwarancyjnym (udzielone i otrzymane) oraz inne zobowiązania związane z realizacją operacji kupna — sprzedaży, udzielonymi i otrzymanymi zabezpieczeniami, wynikające z zawartych przez bank umów kupna — sprzedaży instrumentów pochodnych do dnia ich rozliczenia.

§ 9. 1. Dowodem księgowym stanowiącym podstawę ewidencji zdarzeń gospodarczych jest dyspozycja wystawiona przez klienta banku, dyspozycja własna

banku lub inne dokumenty otrzymane bądź sporządzone w ustalonej formie i spełniające warunki, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy.

2. Za dowód księgowy uznaje się zlecenie płatnicze (dyspozycję klienta) zawierające co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu,
- 2) określenie stron dokonujących operacji gospodarczej, poprzez podanie:
 - a) numeru rachunku bankowego dłużnika lub jego nazwy oraz numeru rachunku bankowego wierzyciela, przy zleceniu płatniczym uznaniowym,
 - b) numeru rachunku bankowego dłużnika oraz numeru rachunku bankowego wierzyciela lub jego nazwy, przy zleceniu płatniczym obciążeniowym,
- 3) kwotę i opis operacji,
- 4) datę dyspozycji klienta i datę dokonania operacji,
- 5) podpis wystawcy dowodu, a w przypadku wpłat — podpis upoważnionego pracownika banku potwierdzającego wykonanie operacji,
- 6) stwierdzenie zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych, przez wskazanie daty księgowania oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach, oraz podpis osoby odpowiedzialnej za wprowadzanie tych danych.

3. Można zaniechać zamieszczania na zleceniu płatniczym danych, o których mowa w ust. 2 pkt 5 i 6, jeżeli wynikają one z techniki dokumentowania zapisów księgowych.

4. Dowody księgowe podlegają zaksięgowaniu w banku w dniu zawarcia transakcji lub dokonania operacji.

5. Banki wystawiają dowody zastępcze dla udokumentowania operacji bankowych, dla których wymagane są zewnętrzne dowody źródłowe, jeżeli jest to niezbędne dla kompletności zapisów księgowych, realności wykazywania aktywów i pasywów oraz wyniku finansowego, a dowód zewnętrzny nie wpłynął w czasie zezwalającym na sporządzenie w wyznaczonym terminie obowiązującego sprawozdania za dany okres sprawozdawczy.

§ 10. 1. Podstawą zapisów w księgach rachunkowych pieniężnych operacji międzybankowych są sporządzane w formie papierowej lub elektronicznej:

- 1) zlecenia płatnicze uznaniowe, którymi są:
 - a) polecenia przelewu,
 - b) dowody wpłaty,
 - c) inne uznaniowe zlecenia płatnicze,
- 2) zlecenia płatnicze obciążeniowe, którymi są:
 - a) czeki rozrachunkowe,
 - b) czeki gotówkowe,
 - c) polecenia zapłaty,
 - d) inne obciążeniowe zlecenia płatnicze.

2. W dowodach księgowych dotyczących rozliczeń pieniężnych gotówkowych kwotę operacji wpisuje się

liczbowo i słownie, przy czym grosze wpisuje się słownie w pełnym brzmieniu bądź z określeniem „grosze jak wyżej” lub w sposób wynikający z formularza dowodu.

3. Na dowodach stanowiących podstawę zapisów księgowych pieniężnych operacji międzybankowych sumy wpisane liczbowo i słownie powinny być zgodne, a jakiegokolwiek poprawki kwot dowodów są niedopuszczalne. Jeżeli niezgodność sumy wpisanej liczbowo i słownie wystąpi na czeku, należy przyjąć za właściwą kwotę wynikającą z zapisu słownego, opatrząc jednocześnie czek stosowną uwagą.

4. Jednostkowe dowody księgowo, o których mowa w ust. 1, przed wysłaniem do innego banku opatruje się odbliskiem stempla dziennego na dowód zakwalifikowania ich do wymiany lub oznacza w inny sposób uzgodniony pomiędzy bankami.

5. Czeki powinny być skasowane lub zawierać indos i adnotację „do inkasa”.

6. Zlecenie płatnicze przesyła się do innego banku w dwóch odcinkach. Jeżeli przyjęte od klienta i zaakceptowane do wymiany zlecenie płatnicze nie zapewnia wystarczającej liczby odcinków, bank sporządza własny dowód księgowy, zawierający co najmniej elementy określone w § 9 ust. 2 pkt 1—4. Dowód własny opatruje się odbliskiem stempla dziennego, z zastrzeżeniem ust. 7. Do odcinka zlecenia płatniczego bank dołącza kopię dowodu własnego.

7. Dowody księgowo sporządzane przy użyciu techniki komputerowej oznacza się w sposób zapewniający możliwość stwierdzenia ich autentyczności. Stosowany sposób oznaczenia powinien być uzgodniony między bankami.

8. Podstawą zapisów w księgach rachunkowych mogą być zbiory danych sporządzone za pośrednictwem technik komputerowych, pod warunkiem że otrzymany zbiór uzyska trwale czytelną postać, odpowiadającą treści dowodów księgowych, i możliwe jest stwierdzenie źródła ich pochodzenia oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za ich wprowadzenie. Bank powinien posiadać procedury zapewniające sprawdzenie poprawności przetwarzania zbioru danych oraz kompletność i identyczność zapisów. Dane źródłowe podlegają ochronie w miejscu ich powstania, w sposób zapewniający ich niezmienność przez okres wymagany do przechowywania danego rodzaju dowodów księgowych.

§ 11. 1. Banki będące pośrednimi uczestnikami w rozrachunkach międzybankowych oraz banki prowadzące rachunki urzędów pocztowych mogą przekazywać w formie papierowej do innych banków dowody księgowo sporządzane w sposób uproszczony, zawierające co najmniej:

- 1) numer jednostki organizacyjnej banku zleciodawcy,
- 2) numer jednostki organizacyjnej banku zleciobiorcy i numer rachunku bankowego, na którym należy dokonać zapisu księgowego,

3) wartość wynikającą z dokumentów jednostkowych, na podstawie których sporządzono dowód w sposób uproszczony, a w przypadku większej liczby dowodów kierowanych na ten sam rachunek — wartość wynikającą z tych dowodów oraz kwotę do księgowania.

2. W przypadku dokumentów przekazywanych w formie papierowej jednostka organizacyjna banku prowadzącego rachunek przesyła do innego banku dwa odcinki (oryginał i kopię) dowodu uproszczonego, opatrzone odbliskiem stempla dziennego. Do kopii dowodu uproszczonego dołącza się jeden odcinek każdego dokumentu ujętego w dowodzie uproszczonym opatrzonym odbliskiem stempla (identyfikatorem) banku lub urzędu pocztowego sporządzającego dowód uproszczony.

3. Zbiory danych przekazywanych przez bank za pośrednictwem komputerowych nośników danych są podstawą zapisów w księgach rachunkowych, jeśli spełniają warunki określone w § 10 ust. 8.

§ 12. 1. Za dowody stanowiące podstawę księgowania operacji w obrocie międzybankowym uważa się również zbiorcze zestawienia dowodów księgowych, sporządzane na podstawie jednostkowych dowodów księgowych do zaksięgowania zbiorczym zapisem, w szczególności zbiorczy dowód uznaniowy lub obciążeniowy, zestawienie kwot przesyłanych dokumentów rozliczeniowych.

2. Zbiorcze zestawienie dowodów księgowych:

- 1) obejmuje dowody wyrażające operacje dokonane wyłącznie w jednym dniu operacyjnym,
- 2) ujmuje kwoty wynikające z dowodów, na podstawie których zostało sporządzone,
- 3) powinno zawierać co najmniej:
 - a) numer jednostki organizacyjnej banku sporządzającego zestawienie,
 - b) numer jednostki organizacyjnej banku, do której kierowane jest zestawienie,
 - c) nazwę zestawienia,
 - d) datę sporządzenia,
 - e) kwotę do księgowania,
 - f) numer rachunku klienta, jeśli dowód zbiorczy przeznaczony jest do księgowania na tym samym rachunku.

3. Bank sporządzający dowód zbiorczy, obejmujący dowody do księgowania na rachunkach klientów w banku otrzymującym ten dowód, nie może kompensować swoich wierzycelności wobec tych klientów.

4. Do zbiorczego zestawienia dowodów księgowych dołącza się jeden odcinek każdego dowodu ujętego w zestawieniu.

5. Zbiory danych przekazywanych przez bank za pośrednictwem komputerowych nośników danych są podstawą zapisów w księgach rachunkowych, jeśli spełniają warunki określone w § 10 ust. 8.

6. Zbiorcze zestawienie dowodów księgowych opatruje się odbliskiem stempla dziennego.

7. Nie podlega opatrzeniu odbitką stempla dziennego zestawienie sporządzone automatycznie techniką komputerową w sposób określony dla uczestników izby rozliczeniowej, na podstawie dowodów zarejestrowanych do zapisania lub zapisanych w księgach rachunkowych banku sporządzającego.

8. Niedopuszczalne jest nanoszenie poprawek na zbiorczych zestawieniach sporządzanych techniką komputerową.

§ 13.1. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się stosowanie odpisu dowodu księgowego.

2. Odpis dowodu księgowego sporządza się na formularzu właściwym dla danego dowodu.

3. Dopuszcza się zastąpienie odpisu kopią dowodu (fotokopia lub kserokopia).

4. Odpis i kopia dowodu powinny być opatrzone odpowiednią adnotacją „Odpis” lub „Kopia” oraz uwierzytelnione poprzez zamieszczenie uwagi „Za zgodność z oryginałem”, podpisanej przez osobę stwierdzającą zgodność.

5. Odpis i kopia dowodu powinny być opatrzone odbitką stempla dziennego z datą sporządzenia.

§ 14. 1. Dowody księgowe, niespełniające warunków określonych w § 9—13, nie podlegają księgowaniu i są zwracane do banku, od którego je otrzymano.

2. Postanowienia § 9—13 mogą być stosowane do operacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi banku prowadzącymi odrębne księgi rachunkowe.

§ 15. Banki zapewniają prawidłowy obieg i kontrolę dowodów księgowych.

§ 16 .1. Na podstawie zapisów na poszczególnych kontach analitycznych sporządza się na koniec każdego dnia operacyjnego zestawienie obrotów i sald, wykazujące rachunkową zgodność z księgą główną oraz obrotami dziennika.

2. Każdego dnia operacyjnego, na podstawie zapisów na kontach syntetycznych, sporządza się zestawienie obrotów i sald zawierające:

- 1) symbole lub nazwy kont,
- 2) obroty narastająco i salda na początek dnia operacyjnego, obroty za dany dzień oraz obroty narastająco i salda na koniec dnia operacyjnego,
- 3) sumy obrotów narastająco wszystkich kont na początek dnia operacyjnego, za dany dzień i na koniec dnia operacyjnego.

Obroty za dany dzień wykazane w zestawieniu obrotów i sald powinny być zgodne z obrotami dziennika.

3. Na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych sporządza się zestawienie obrotów i sald wszystkich kont analitycznych, kont syntetycznych, a na dzień inwentaryzacji — zestawienie sald inwentaryzowanej grupy składników majątkowych.

4. Zestawienie obrotów i sald kont syntetycznych sporządzone na dzień zamknięcia ksiąg rachunkowych powinno zawierać:

- 1) symbole lub nazwy kont,
- 2) salda na dzień otwarcia kont syntetycznych, obroty za okres od początku roku do dnia zamknięcia ksiąg rachunkowych oraz salda na dzień zamknięcia kont syntetycznych,
- 3) sumę sald na dzień otwarcia kont syntetycznych, obrotów za okres od początku roku do dnia zamknięcia ksiąg rachunkowych i sumę sald na dzień zamknięcia kont syntetycznych. Suma obrotów kont syntetycznych powinna być zgodna z liczonymi w sposób ciągły obrotami dziennika.

Rozdział 3

Inwentaryzacja

§ 17. 1. Stany aktywów i pasywów wykazywane w księgach rachunkowych banku podlegają rocznej i okresowej inwentaryzacji, której podstawowym celem jest:

- 1) sprawdzenie danych wynikających z ksiąg rachunkowych ze stanem rzeczywistym i ustalenie różnic inwentaryzacyjnych,
- 2) ujęcie różnic w księgach rachunkowych i ustalenie osób odpowiedzialnych za powierzone mienie oraz rozliczenie stwierdzonych różnic inwentaryzacyjnych,
- 3) dokonanie oceny gospodarczej wykorzystywania i przydatności składników majątkowych.

2. Inwentaryzacja w banku polega w szczególności na:

- 1) przeprowadzeniu spisu z natury krajowych środków płatniczych, walut obcych i dewiz, papierów wartościowych w postaci materialnej, innych wartości przechowywanych w kasach i skarbcach oraz wszelkich rzeczowych składników majątku,
- 2) uzgodnieniu w drodze uzyskania potwierdzenia przez klientów i kontrahentów banku stanu środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek bankowych, z zastrzeżeniem ust. 3 pkt 3, papierów wartościowych w postaci zdematerializowanej, innych należności i zobowiązań, w tym z tytułu dostaw, robót i usług oraz stanu powierzonych innym jednostkom (osobom) własnych składników majątkowych,
- 3) przeprowadzeniu weryfikacji stanu ewidencyjnego przez porównanie z odpowiednimi dowodami księgowymi dotyczącymi aktywów i pasywów, których stan rzeczywisty nie może być ustalony bądź nie podlega ustaleniu w drodze spisu z natury czy też w drodze uzgodnienia.

3. Inwentaryzacją w drodze porównania stanu ewidencyjnego z dokumentami i dokonania weryfikacji wartości tych składników w szczególności powinny być obejmowane:

- 1) wartości niematerialne i prawne,

- 2) grunty oraz środki trwałe, do których dostęp jest utrudniony,
- 3) należności i zobowiązania wobec posiadaczy rachunków bankowych nieprowadzących ksiąg rachunkowych,
- 4) należności „zagrożone”,
- 5) odsetki naliczone, w tym zastrzeżone,
- 6) należności i zobowiązania z tytułów publiczno-prawnych,
- 7) roszczenia z tytułu niedoborów i szkód, należności sporne oraz inne należności i zobowiązania wobec pracowników,
- 8) rozliczenia międzyokresowe,
- 9) fundusze banku, rezerwy,
- 10) zobowiązania pozabilansowe, w tym z tytułu udzielonych lub otrzymanych gwarancji i poręczeń.

4. Termin inwentaryzacji wartości przechowywanych w kasach i skarbcach uznaje się za zachowany, jeżeli inwentaryzację rozpoczęto na 10 dni przed końcem roku obrotowego i zakończono do 5 dnia następnego roku obrotowego.

§ 18. Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji powinny być odpowiednio dokumentowane, w szczególności arkuszami spisowymi i zestawieniami rozliczeń, protokołami i sprawozdaniami z czynności inwentaryzacyjnych, zawiadomieniami o stanie kont i potwierdzeniami sald, rozliczeniami stwierdzonych różnic inwentaryzacyjnych.

§ 19. 1. Inwentaryzacja składników majątkowych, podlegających spisom z natury, polega na przeliczeniu, zważeniu lub zmierzeniu rzeczywistego stanu inwentaryzowanych składników i ujęciu wyników na arkuszach spisu z natury, zawierających co najmniej następujące dane:

- 1) nazwę jednostki organizacyjnej banku i rodzaj inwentaryzacji,
- 2) datę, na jaką przeprowadzana jest inwentaryzacja, oraz datę dokonania spisu,
- 3) numer kolejny spisywanej pozycji, symbol identyfikujący spisywany składnik majątku, określenie przedmiotu inwentaryzowanego,
- 4) jednostkę miary, ilość, cenę jednostkową i wartość wynikającą z przemnożenia ilości składników majątku stwierdzonej w czasie spisu przez cenę (wartość) jednostkową,
- 5) imię i nazwisko osoby materialnie odpowiedzialnej za stan inwentaryzowanych składników oraz jej podpis złożony na dowód niezgłaszania zastrzeżeń odnośnie do ustaleń spisu,
- 6) imiona i nazwiska oraz podpisy osób dokonujących spisu.

2. Arkusze spisowe sporządza się w dwóch egzemplarzach kolejno ponumerowanych oraz oznacza w sposób zabezpieczający przed wymianą. Wszelkie zmiany lub uzupełnienia w arkuszach spisowych opi-

suje się w sprawozdaniu z przeprowadzonej inwentaryzacji.

3. Protokoły dotyczące spisów stanu wartości pieniężnych i innych wartości przechowywanych w kasach i skarbcach powinny ponadto zawierać dane pozwalające na stwierdzenie zgodności stanu tych wartości ze stanem wynikającym z dokumentów i ksiąg rachunkowych.

4. Spisy z natury (w tym protokoły) powinny być poddane kontroli przez osoby do tego wyznaczone.

§ 20. 1. Uzgadnianie stanu środków na rachunkach bankowych oraz stanu kredytów i pożyczek przeprowadza się na bieżąco na podstawie sporządzanych i wysyłanych do klientów wyciągów bankowych oraz dołączonych do nich dowodów źródłowych potwierdzających wykonanie operacji, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Dowodów źródłowych nie dołącza się, jeśli wyciąg bankowy zawiera informacje pozwalające na identyfikację wykonanych operacji.

3. Roczna inwentaryzacja stanu środków na rachunkach bankowych, stanów kredytów i pożyczek, o których mowa w § 17 ust. 2 pkt 2, polega na uzgodnieniu z klientami stanów tych rachunków na koniec roku obrotowego. W tym celu powinny być wystane klientom zawiadomienia o stanie rachunku.

§ 21. 1. Stan rozrachunków z dostawcami i odbiorcami oraz stan innych należności i zobowiązań banku uzgadniany jest przez potwierdzenie salda.

2. Powiadomienie o stanie salda oraz wezwanie do jego potwierdzenia należy do obowiązku wierzyciela.

§ 22. 1. Inwentaryzacja aktywów i pasywów w drodze weryfikacji polega na ustaleniu zgodności stanu zewidencjonowanego z właściwymi dowodami księgowymi.

2. Aktywa i pasywa, których stan ulega zmianie na skutek odpisu ich wartości z tytułu zużycia, sukcesywnego zarachowywania na konta wynikowe czy z innego tytułu, powinny być również weryfikowane pod względem prawidłowości tych zmian, w szczególności odpisów i zarachowań.

3. Z przeprowadzonej weryfikacji aktywów i pasywów sporządza się protokół, w którym przedstawia się wyniki dokonanej weryfikacji oraz sposób rozliczenia stwierdzonych różnic inwentaryzacyjnych.

§ 23. Różnice inwentaryzacyjne podlegają odpowiedniemu rozliczeniu w księgach rachunkowych banku tego roku obrotowego, którego inwentaryzacja dotyczy.

Rozdział 4

Ujmowanie i wycena aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego

§ 24.1. Wartość aktywów i pasywów oraz wynik finansowy ustala się i wykazuje w księgach rachunko-

wych rzetelnie i jasno, przedstawiając sytuację majątkową i finansową banku.

2. Aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikuje się w dniu ich nabycia lub powstania do następujących kategorii:

- 1) aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu,
- 2) udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne banku,
- 3) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności,
- 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

3. Jeżeli w bieżącym roku obrotowym albo w poprzednich dwóch latach obrotowych aktywa finansowe zaliczone do kategorii utrzymywanych do terminu zapadalności zostały w znacznej ilości sprzedane, przekazane lub została wykorzystana opcja sprzedaży przed upływem terminu zapadalności, lub przeniesiono je do innej kategorii, to aktywów finansowych z tej grupy nie można klasyfikować jako utrzymywane do terminu zapadalności w okresie pozostałym do końca bieżącego roku obrotowego oraz przez dwa następne lata obrotowe, z wyjątkiem przypadku, gdy sprzedaż taka nastąpiła:

- 1) w dniu bliskim terminowi zapadalności,
- 2) po dniu, w którym 90% nominału aktywów finansowych zostało spłacone,
- 3) na skutek zdarzenia, którego nie można przewidzieć.

4. Aktywa i pasywa wyceniane są według rzeczywiste poniesionych kosztów, z uwzględnieniem zachodzących zmian w poszczególnych składnikach, a zwłaszcza zmniejszeń wartości składników aktywów, bez względu na wysokość wyniku finansowego.

5. W momencie początkowego ujęcia składników aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych bank wycenia je w wysokości kosztu (ceny nabycia) — według wartości godziwej uiszczonej lub otrzymanej zapłaty. Koszty transakcji są włączane do wyceny wartości początkowej aktywów i zobowiązań finansowych. Jeśli koszty transakcji są nieistotne, można ich nie uwzględniać w wartości początkowej aktywów i zobowiązań finansowych.

6. Bank wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasto. Zobowiązanie wygasta, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

7. Aktywa i zobowiązania finansowe ujmowane są w księgach rachunkowych na dzień zawarcia transakcji, z zastrzeżeniem § 8 ust. 4.

8. Bank wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik aktywów finansowych lub jego część, gdy traci nad nim kontrolę. Utrata kontroli następuje, gdy bank zrealizuje prawa do korzyści określonych w umowie, prawa takie wygasną lub bank zrzeknie się tych praw.

§ 25. 1. Wynik finansowy netto w księgach rachunkowych banku ustala się z uwzględnieniem odpowiednio przepisów art. 6, 35, 35a, 35b, 35c, 35d, 37, 39, 41 i 43 ustawy oraz przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

2. Do wyniku finansowego z tytułu odsetek, o których mowa w art. 43 ust. 2 ustawy, zalicza się:

- 1) nieotrzymane w okresie sprawozdawczym przychody z tytułu:
 - a) należnych bankowi odsetek, w tym dyskonta oraz odsetek skapitalizowanych, od należności zakwalifikowanych jako normalne,
 - b) otrzymanych w poprzednich okresach przychodów z tytułu odsetek, w tym dyskonta, przypadających na bieżący okres sprawozdawczy,
- 2) otrzymane w bieżącym okresie przychody z tytułu odsetek przypadające za okres sprawozdawczy, w tym od należności banku,
- 3) koszty z tytułu odsetek wymagalnych i niewymagalnych od zobowiązań banku przypadające za okres sprawozdawczy.

3. Do wyniku finansowego z tytułu odsetek, o których mowa w art. 43 ust. 2 ustawy, nie zalicza się:

- 1) należnych odsetek zapadłych i niezapadłych, w tym odsetek skapitalizowanych, od należności „zagrożonych” i należności „pod obserwacją”, które do czasu ich otrzymania lub odpisania stanowią przychody zastrzeżone,
- 2) dyskonta oraz odsetek otrzymanych z góry, przypadających na następne okresy sprawozdawcze.

§ 26. 1. Wycena aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonywana jest według zasad określonych w ustawie, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, przepisów rachunkowości zabezpieczeń, o których mowa w rozdziale 5, oraz następujących zasad:

- 1) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości rynkowej, a aktywa finansowe, dla których nie istnieje aktywny rynek — według określonej w inny sposób wartości godziwej. Różnicę wartości rynkowej lub wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych,
- 2) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej,
- 3) udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne banku, które nie są przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej,
- 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych,
- 5) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wycenia się metodą praw własności, z uwzględnie-

niem zasad wyceny określonych w art. 63 ustawy, natomiast pozostałe akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości,

- 6) aktywa finansowe, których wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, wycenia się według zamortyzowanego kosztu,
- 7) aktywa przejęte za długi wycenia się według wartości godziwej. Na różnicę pomiędzy kwotą długu a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów tworzy się rezerwę celową lub dokonuje się odpisu aktualizującego wartość tych aktywów. W przypadku gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy,
- 8) zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się według wartości godziwej, z zastrzeżeniem że zobowiązanie, które ma zostać rozliczone poprzez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, należy wycenić w wysokości zamortyzowanego kosztu. Skutki zmiany wartości godziwej zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu odnosi się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych,
- 9) zobowiązania finansowe nieprzeznaczone do obrotu i niebędące instrumentami pochodnymi wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu.

2. Przy wycenie rozchodu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu lub dostępnych do sprzedaży, nabytych po różnych cenach, charakteryzujących się jednakowymi lub podobnymi cechami, stosuje się metody, o których mowa w art. 34 ust. 4 pkt 1—3 ustawy.

3. Aktywa finansowe banku spisuje się w koszty lub straty (lub w ciężar rezerwy celowej bądź odpisu z tytułu trwałej utraty wartości) w przypadku, o którym mowa w § 24 ust. 8.

4. W sprawach dotyczących instrumentów finansowych, które nie zostały uregulowane w ustawie i niniejszym rozporządzeniu, stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. Nr 149, poz. 1674).

§ 27. 1. Aktywa i pasywa bilansowe oraz zobowiązania pozabilansowe w walutach obcych wykazuje się w złotych po przeliczeniu według kursu średniego ustalonego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego na dzień bilansowy.

2. Jeżeli na należności w walucie obcej utworzono rezerwę celową, przeliczeniu podlega także rezerwa.

3. Różnice kursowe wynikające z przeliczenia sald aktywów i pasywów bilansowych w walutach obcych zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z pozycji wymiany.

Rozdział 5

Rachunkowość zabezpieczeń

§ 28. 1. Rachunkowość zabezpieczeń polega na symetrycznym ujmowaniu wpływu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej na wynik finansowy.

2. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń, uwzględniając przy wycenie zabezpieczanych aktywów lub pasywów wartość nabytych dla ich zabezpieczenia instrumentów finansowych oraz zmiany ich wartości, jeśli spełnione są poniższe warunki:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez bank cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji bank wyznacza instrument zabezpieczający dla danej pozycji lub transakcji oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza, a także określa sposób oceny skuteczności instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym bank się zabezpiecza,
- 2) zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- 3) bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu zmian wartości godziwej lub przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 4) zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
- 5) skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić poprzez wiarygodną wycenę wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
- 6) zabezpieczenie jest na bieżąco wyceniane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

3. Aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe, których wartości godziwej nie można wiarygodnie wycenić, nie mogą stanowić instrumentu zabezpieczającego, z wyjątkiem instrumentu finansowego niebędącego instrumentem pochodnym, który spełnia łącznie poniższe warunki:

- 1) wyrażony jest w walucie obcej,

- 2) został przeznaczony na zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym,
 - 3) którego składnik walutowy można wiarygodnie wycenić.
4. Pojedynczy instrument zabezpieczający może zostać przeznaczony na zabezpieczenie więcej niż jednego rodzaju ryzyka, pod warunkiem że:
- 1) można określić rodzaje zabezpieczanego ryzyka,
 - 2) można udowodnić skuteczność zabezpieczenia,
 - 3) istnieje możliwość zapewnienia, że instrument zabezpieczający jest przeznaczony do zabezpieczenia przed różnymi rodzajami ryzyka.
5. Pozycją zabezpieczaną może być składnik aktywów lub zobowiązanie, nieujęte w ewidencji bilansowej uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie lub wysoce prawdopodobna prognozowana transakcja, co do której nie powzięto jeszcze zobowiązania.
6. Skuteczność zabezpieczenia ocenia się poprzez porównywanie zmiany wartości instrumentu zabezpieczającego lub przepływów środków pieniężnych z niego wynikających ze zmianą wartości pozycji zabezpieczanej lub przepływów środków pieniężnych z niej wynikających.
7. Zabezpieczenie uznaje się za skuteczne, jeżeli przez okres jego wykorzystania zmiany wartości godziwej zabezpieczanego instrumentu lub zmiany przepływu środków pieniężnych z niego wynikających zostaną zrównoważone w przedziale 80% — 125% przez zmianę wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego lub zmiany przepływów środków pieniężnych z niego wynikających.
- § 29. 1. Zabezpieczenie wartości godziwej, spełniające w ciągu okresu jego wykorzystania warunki określone w § 28 ust. 2, powinno być rozliczane w sposób następujący:
- 1) skutki aktualizacji wyceny instrumentu zabezpieczającego do poziomu wartości godziwej należy ująć w wyniku finansowym oraz
 - 2) skutki zmiany wartości godziwej zabezpieczanej pozycji, które można przypisać zabezpieczanemu ryzyku, korygują wartość bilansową tej pozycji oraz są zaliczane do wyniku finansowego.
2. Bank zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej w przypadku wystąpienia jednego z poniższych zdarzeń:
- 1) instrument zabezpieczający:
 - a) wygasa,
 - b) zostaje sprzedany,
 - c) jego wykorzystywanie dobiega końca,
 - d) następuje jego realizacja;
 - 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria stosowania wobec niego zasad rachunkowości zabezpieczeń, o których mowa w § 28 ust. 2.
- § 30.1. Zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, spełniające kryteria określone w § 28 ust. 2, rozlicza się w sposób następujący:
- 1) skutki wyceny instrumentu zabezpieczającego, który uznano za skuteczne zabezpieczenie, odnosi się do kapitału z aktualizacji wyceny,
 - 2) skutki wyceny instrumentu zabezpieczającego, który uznano za nieskuteczne zabezpieczenie, należy odnieść do wyniku finansowego.
2. Jeżeli uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie lub zabezpieczana prognozowana transakcja staje się składnikiem aktywów lub zobowiązań, wówczas związane z nim skutki wyceny instrumentu zabezpieczającego przed zmianami przepływów środków pieniężnych przenosi się z kapitału z aktualizacji wyceny i uwzględnia przy ustalaniu wartości początkowej tych aktywów lub zobowiązań.
3. W przypadku zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych innych niż wymienione w ust. 2, skutki wyceny instrumentu zabezpieczającego przed zmianami przepływów środków pieniężnych wykazywane dotąd w kapitale z aktualizacji wyceny odnosi się do wyniku finansowego w okresie, w którym zabezpieczane uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie lub zabezpieczana prognozowana transakcja wpływa na wynik finansowy.
4. Bank zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych, odnosząc do wyniku finansowego skutki wyceny instrumentu zabezpieczającego, które były wykazywane w kapitale z aktualizacji wyceny, jeśli zaistnieją poniższe zdarzenia:
- 1) instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany, jego wykorzystywanie dobiega końca lub następuje jego realizacja,
 - 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, o których mowa w § 28 ust. 2,
 - 3) bank nie przewiduje realizacji powziętego zobowiązania lub przeprowadzenia prognozowanej transakcji.
- § 31. Zabezpieczenie inwestycji netto w podmiocie zagranicznym rozlicza się w sposób przewidziany dla zabezpieczeń przepływów środków pieniężnych.

Rozdział 6

Przechowywanie danych

§ 32. 1. Bank przestrzega zasad dotyczących przechowywania i ochrony danych określonych w przepisach art. 71 ustawy i odrębnych przepisach, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Bank przechowuje dowody księgowe w oryginalnej postaci przez okres wynikający z przepisu art. 74 ustawy.

3. Udostępnianie przez bank dokumentów osobom trzecim wymaga co najmniej:

- 1) zachowania przepisów dotyczących tajemnicy bankowej,

- 2) uzyskania zgody kierownika jednostki organizacyjnej banku na wgląd w dokumenty na miejscu,
- 3) wydania pisemnej zgody prezesa zarządu banku lub osoby przez niego upoważnionej na udostępnienie dokumentów poza miejscem prowadzenia ksiąg rachunkowych, pod warunkiem pozostawienia potwierdzonych fotokopii dokumentów i protokołu zawierającego ich wykaz.

Rozdział 7

Przepisy końcowe

§ 33. Rozporządzenie ma zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2002 r.

§ 34. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.

Minister Finansów: *M. Belka*

Załącznik do rozporządzenia Ministra
Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r.
(poz. 1673)

INFORMACJA DODATKOWA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO BANKU

Informacja dodatkowa sprawozdania finansowego banku obejmuje wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

I. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego banku obejmuje w szczególności:

1. nazwę i siedzibę banku oraz wskazanie właściwego sądu lub innego organu prowadzącego rejestr,
2. wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym, podanie powodu, jeżeli sprawozdanie finansowe sporządzone jest za okres inny niż rok obrotowy,
3. wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne, jeżeli w skład banku wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe,
4. wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania przez bank działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności,
5. w przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie jednostek, wskazanie, że jest to sprawozdanie finansowe sporządzone po połączeniu, oraz wskazanie zastosowanej metody rozliczenia połączenia,
6. stosowane zasady rachunkowości, w tym metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania przychodów i kosztów, w zakresie, w jakim obowiązujące przepisy pozostawiają prawo wyboru, w szczególności:
 - 1) zasady ujmowania w kapitale własnym skutków wyceny pozycji bilansowych,
 - 2) zasady ustalania wartości godziwej aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, z podziałem na poszczególne rodzaje tych aktywów i zobowiązań,
 - 3) przyjęte zasady rachunkowości zabezpieczeń, w tym odnoszące się do prognozowanych transakcji,

4) zasady spisywania należności,

7. dokonane w ciągu roku obrotowego zmiany zasad rachunkowości, w tym metod wyceny, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, ze wskazaniem spowodowanej tymi zmianami różnicy w wyniku finansowym,
8. dokonane w stosunku do poprzedniego sprawozdania finansowego zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia i skutkami w zakresie przedstawiania sytuacji majątkowej i finansowej banku,
9. informacje o:
 - 1) rodzaju popełnionego błędu,
 - 2) kwocie korekty dotyczącej bieżącego roku obrotowego,
 - 3) kwocie korekty dotyczącej okresów wcześniejszych,jeżeli bank dokonał korekty błędu podstawowego,
10. informacje o znaczących w banku zdarzeniach, które wystąpiły po dniu bilansowym i nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu finansowym,
11. informacje o znaczących w banku zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, które zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym roku obrotowego,
12. informacje o znaczących zdarzeniach dotyczących roku obrotowego mających wpływ na istotną zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego,
13. informacje liczbowe zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy.

II. W dodatkowych informacjach i objaśnieniach ujawnieniu podlegają informacje o aktywach i pasywach, zobowiązaniach pozabilansowych, elementach rachunku zysków i strat oraz informacje o zarządzaniu ryzykiem związanym z prowadzoną przez bank działalnością, w zakresie niezbędnym do lepszego zrozu-

- mienia sytuacji finansowej i majątkowej, a także wyniku finansowego banku, w szczególności:
1. dane o walutowej strukturze aktywów i pasywów,
 2. dane o źródłach pozyskania depozytów, z uwzględnieniem podziału na branżowe i geograficzne segmenty rynku,
 3. informacje z zakresu struktury koncentracji zaangażowania banku w poszczególne jednostki, grupy kapitałowe, segmenty rynku branżowe i geograficzne, wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem,
 4. informacje o:
 - 1) strukturze należności banku w podziale na poszczególne kategorie, zgodnie z przepisami o tworzeniu rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, z wyszczególnieniem kredytów i pożyczek, lokat w innych bankach i w innych podmiotach finansowych,
 - 2) kredytach i pożyczkach, od których bank nie nalicza odsetek,
 - 3) aktywach finansowych, z podziałem na:
 - a) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu,
 - b) kredyty i pożyczki udzielone przez bank i wiarygodności własne, nieprzeznaczone do obrotu,
 - c) inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności,
 - d) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
 - 4) aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży lub przeznaczonych do obrotu wycenianych przez bank w wysokości zamortyzowanego kosztu, jeśli brak możliwości wiarygodnej wyceny wartości godziwej tych aktywów, ze wskazaniem oszacowanej, przybliżonej ich wartości godziwej,
 - 5) strukturze zobowiązań banku, z wyszczególnieniem:
 - a) depozytów banków i innych podmiotów finansowych,
 - b) własnej emisji papierów wartościowych,
 - c) weksli własnych,
 - d) innych pożyczonych środków,z podziałem według terminów wymagalności w przedziałach: do 1 miesiąca, powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy, powyżej 3 miesięcy do 1 roku, powyżej 1 roku do 5 lat, powyżej 5 lat do 10 lat, powyżej 10 lat do 20 lat i powyżej 20 lat,
 5. dane o posiadanych papierach wartościowych, z uwzględnieniem:
 - 1) papierów wartościowych notowanych na giełdzie,
 - 2) papierów wartościowych znajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym,
 - 3) papierów wartościowych z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdzie oraz nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym,
 - 4) papierów wartościowych z ograniczoną zbywalnością,
 - 5) wartości rynkowej papierów wartościowych, w przypadku gdy jest różna od wartości wykazywanej w bilansie,
 6. informacje o posiadanych udziałach i akcjach, w podziale na jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone, zawierające:
 - 1) nazwę i siedzibę jednostek, i przedmiot ich działalności,
 - 2) wartość bilansową akcji (udziałów), procent posiadanego kapitału jednostki i udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu,
 - 3) wartość kapitału własnego jednostki, jej wynik finansowy za rok obrotowy, nieopłaconą przez bank wartość udziału w kapitale jednostki,
 - 4) wartość otrzymanych lub należnych dywidend za rok obrotowy oraz stopień udziału banku w zarządzaniu,
 7. informacje o zmianach wartości dotacji dla oddziałów zagranicznych, z uwzględnieniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeń i zmniejszeń z podziałem na poszczególne podmioty oraz stanu na koniec roku obrotowego,
 8. dane dotyczące zmian stanu wartości niematerialnych i prawnych:
 - 1) zakres zmian wartości niematerialnych i prawnych zawierający stan na początek roku obrotowego, tytuły zwiększeń i zmniejszeń oraz stan na koniec roku obrotowego,
 - 2) wartość obcych wartości niematerialnych i prawnych, używanych na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 4 ustawy,
 9. dane dotyczące użytkowanych rzeczowych aktywów trwałych, w szczególności:
 - 1) zakres zmian użytkowanych rzeczowych aktywów trwałych, zawierający stan na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia oraz stan na koniec roku obrotowego,
 - 2) wartość obcych środków trwałych używanych na podstawie umowy, o której mowa w art. 3 ust. 4 ustawy,
 10. informacje o stanie aktywów do zbycia, zawierające stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia oraz stan na koniec roku obrotowego, z uwzględnieniem podziału na poszczególne składniki majątku,
 11. wykaz pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, przychodów przyszłych okresów oraz przychodów zastrzeżonych,
 12. dane o strukturze własności kapitału podstawowego, w tym ilość, rodzaj i wartość nominalna akcji oraz wartość udziałów tworzących kapitał, z wyszczególnieniem akcjonariuszy lub udziałowców posiadających ponad 5% głosów na walnym zgromadzeniu,
 13. dane o uprzywilejowaniu i ograniczeniu praw związanych z daną grupą akcji, w tym dotyczących podziału dywidend i zwrotu kapitału,

14. informacje o akcjach własnych będących w posiadaniu banku lub w posiadaniu jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych,
15. informacje o zobowiązaniach z tytułu zatwierdzonej do wypłaty dywidendy,
16. informacje w zakresie zobowiązań podporządkowanych powinny obejmować:
 - 1) wartość poszczególnych pożyczek oraz waluty, w jakich zostały zaciągnięte,
 - 2) warunki oprocentowania i terminy wymagalności pożyczek,
17. informacje o stanie i zmianach rezerw celowych, z podziałem na kategorie należności, powinny obejmować:
 - 1) stan rezerw na początek roku obrotowego,
 - 2) zwiększenia, wykorzystanie i rozwiązanie rezerw,
 - 3) stan rezerw na koniec roku obrotowego,
 - 4) wymagany poziom rezerw celowych według stanu na koniec roku obrotowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Jeżeli stan rezerw wykazany w pkt 3 nie osiągnął poziomu rezerw określonego w niniejszym punkcie, należy przedstawić szczegółowe wyjaśnienia w tym zakresie,
18. dane o rezerwach na przyszłe zobowiązania według rodzaju zobowiązań, z uwzględnieniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeń i wykorzystania oraz stanu na koniec roku obrotowego,
19. dane o stanie odpisów aktualizujących wartość aktywów (z wyłączeniem rezerw celowych) według rodzajów aktywów, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeń i zmniejszeń oraz stanu na koniec roku obrotowego,
20. dane o zobowiązaniach warunkowych i zabezpieczeniach, obejmujące:
 - 1) wykaz udzielonych gwarancji i poręczeń, w tym wekslowych oraz innych udzielonych zobowiązań o charakterze gwarancyjnym,
 - 2) zestawienie gwarancji i poręczeń emisji udzielonych emitentom, z uwzględnieniem:
 - a) nazwy emitentów papierów wartościowych, którym bank gwarantuje przejęcie emisji,
 - b) rodzaju gwarantowanych papierów wartościowych,
 - c) warunków zawartej umowy gwarancyjnej i wskazanie kwoty, do jakiej bank zobowiązał się zaangażować w przypadku realizacji umowy gwarancyjnej,
 - d) informacji o powiązaniach finansowych, organizacyjnych, personalnych pomiędzy bankiem a podmiotem, któremu bank udzielił gwarancji,
 - e) informacji, czy papiery wartościowe objęte gwarancją są zbywalne, czy znajdują się lub będą skierowane do publicznego obrotu,
 - 3) dane o zawartych kontraktach opcji subskrypcji lub sprzedaży akcji zwykłych banku,
 - 4) informacje o zaproponowanej wypłacie dywidendy, jeśli nie została ona formalnie zatwierdzona, a także o jakichkolwiek nieujętych skumulowanych dywidendach z akcji uprzywilejowanych,
- 5) szczegółowe dane o aktywach banku, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań własnych banku oraz zobowiązań strony trzeciej, a także o wartości zobowiązań banku podlegających zabezpieczeniu tymi aktywami,
- 6) informacje na temat nieujętych w bilansie transakcji z przyrzeczeniem odkupu,
- 7) informacje o udzielonych zobowiązaniach finansowych, w tym o udzielonych zobowiązaniach nieodwołalnych,
- 8) informacje o wartości nominalnej instrumentów bazowych będących przedmiotem kontraktów na instrumenty pochodne, z uwzględnieniem:
 - a) rodzajów zawartych kontraktów (opcje, instrumenty zamiany, terminowe instrumenty finansowe),
 - b) rodzajów instrumentów bazowych,
 - c) podziału według instrumentów bazowych do otrzymania i wydania (sprzedane i nabyte),
21. informacje o stosowanych przez bank zasadach rachunkowości zabezpieczeń, z uwzględnieniem podziału na zabezpieczanie wartości godziwej, zabezpieczanie przepływów środków pieniężnych oraz zabezpieczanie inwestycji w podmiocie zagranicznym, obejmujące co najmniej:
 - 1) opis zabezpieczeń,
 - 2) opis instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz ich wartość godziwą na dzień bilansowy,
 - 3) charakter ryzyka, przed którym bank się zabezpiecza,
 - 4) termin, w którym oczekuje się przeprowadzenia prognozowanych transakcji objętych zabezpieczeniem, oraz przewidywany okres, w którym transakcje te wpłyną na wynik finansowy,
 - 5) opis prognozowanych transakcji, w odniesieniu do których uprzednio stosowano zasady rachunkowości zabezpieczeń, lecz obecnie bank nie spodziewa się ponownego przeprowadzenia takich transakcji,
22. dane na temat znaczących warunków umów dotyczących instrumentów finansowych, które mogą wpływać na wartość, termin i stopień pewności przyszłych przepływów środków pieniężnych, z uwzględnieniem podziału na rodzaje aktywów i zobowiązań finansowych, zarówno bilansowych, jak i pozabilansowych,
23. informacje z zakresu rachunku zysków i strat:
 - 1) informacje o przychodach (w tym z tytułu prowizji) i kosztach prowadzenia przez bank działalności maklerskiej,
 - 2) dane o odpisach amortyzacyjnych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, odpisach z tytułu aktualizacji wartości majątku trwałego rzeczowego i finansowego, z uwzględnieniem podziału na grupy rodzajowe środków trwałych i rodzaje aktywów finansowych,

- 3) dane o skutkach wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do poziomu wartości godziwej,
 - 4) informacje o przychodach i kosztach na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, które zostały usunięte z bilansu (sprzedane, zlikwidowane),
 - 5) informacje o przychodach i kosztach z tytułu sprzedanych aktywów finansowych, których wartość godziwa nie mogła być wcześniej wiarygodnie wyceniona, ze wskazaniem wartości bilansowej aktywów ustalonej na dzień sprzedaży,
 - 6) informacje o zyskach i stratach nadzwyczajnych,
 - 7) informacje o dokonanych odpisach w koszty należności nieściągalnych, z podziałem na tytuły odpisów i sposób dokonania odpisu — w ciężar utworzonych rezerw, w ciężar kosztów na operacjach finansowych oraz w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych, z wyszczególnieniem strat poniesionych z tytułu kredytów i pożyczek,
 - 8) informacje o przychodach z tytułu dywidend, w podziale na jednostki, od których otrzymano dywidendy,
 - 9) informacje o nakładach poniesionych w związku z nabyciem lub wytworzeniem środków trwałych w budowie i wartości niematerialnych i prawnych oraz o planowanych nakładach w okresie najbliższych 12 miesięcy,
 - 10) propozycje podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy,
 - 11) informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w roku obrotowym lub przewidzianej do zaniechania w następnym okresie, wraz z wyjaśnieniami przyczyn zaniechania,
24. informacje o wartości aktywów i utworzonej rezerwy na odroczony podatek dochodowy, powstałych w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do rozliczenia w przyszłości, obejmujące w szczególności:
 - 1) wysokość rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego za lata poprzednie, w tym odniesionych na kapitał z aktualizacji wyceny,
 - 2) dokonane w ciągu roku obrotowego rozliczenia rezerwy na odroczony podatek dochodowy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego utworzonych w latach poprzednich, z wyodrębnieniem dokonanych rozliczeń z kapitałem z aktualizacji wyceny,
 - 3) utworzone w roku obrotowym aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z wyszczególnieniem części odniesionej na kapitał z aktualizacji wyceny,
 - 4) utworzona w roku obrotowym rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z wyszczególnieniem części odniesionej na kapitał z aktualizacji wyceny,
 - 5) stan aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec roku obrotowego, w tym stan aktywów rozliczanych z kapitałem z aktualizacji wyceny,
 - 6) stan rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego na koniec roku obrotowego, w tym stan rezerwy dotyczący operacji rozliczanych z kapitałem z aktualizacji wyceny,
 - 7) wysokość obciążającego wynik finansowy podatku dochodowego za dany rok obrotowy, z podziałem na:
 - a) część bieżącą,
 - b) część odroczoną,
25. zagregowane dane dotyczące:
 - 1) korzystania z kredytów, pożyczek, gwarancji i poręczeń przez pracowników, członków zarządu i organów nadzorczych, ze wskazaniem warunków oprocentowania i terminów spłaty,
 - 2) wynagrodzeń, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych lub należnych członkom zarządu i organów nadzorczych banku,
 - 3) przeciętnego w roku obrotowym zatrudnienia (w etatach),
 - 4) kosztów związanych z utworzeniem rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, z wyszczególnieniem tytułów,
 - 5) kosztów poniesionych na finansowanie pracowniczych programów emerytalnych,
 26. informacje o transakcjach z podmiotami powiązanymi z bankiem kapitałowo lub organizacyjnie, z uwzględnieniem zasad polityki kredytowej banku względem podmiotów powiązanych oraz procentowego udziału przypadającego na transakcje z tymi podmiotami, z podziałem na:
 - 1) należności i zobowiązania,
 - 2) główne pozycje przychodów i kosztów, w tym odsetki i prowizje, koszty rezerw na kredyty i pożyczki,
 - 3) udzielone zobowiązania finansowe, w tym nieodwołalne,
 27. informacje o celach i zasadach zarządzania ryzykiem, z wyszczególnieniem podziału na następujące kategorie ryzyka:
 - 1) ryzyko rynkowe, w tym:
 - a) ryzyko walutowe,
 - b) ryzyko stopy procentowej,
 - c) ryzyko cenowe,
 - 2) ryzyko kredytowe,
 - 3) ryzyko płynności,
 - 4) ryzyko operacyjne,
 28. dla wszystkich klas aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, zarówno bilansowych, jak i pozabilansowych:
 - 1) informacje na temat obciążenia ryzykiem stopy procentowej, w tym umowne daty zmiany oprocentowania lub terminy płatności,

- 2) informacje na temat obciążenia ryzykiem kredytowym, w tym wartość, która najlepiej odzwierciedla maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym na dzień bilansowy (nie uwzględniając wartości zabezpieczeń na majątku) w przypadku, gdyby kontrahent nie wypełnił warunków umowy dotyczącej instrumentów finansowych,
29. informacje o prowadzonej przez bank działalności powierniczej,
30. informacje o sekurytyzacji aktywów banku, z wyszczególnieniem co najmniej:
 - 1) wartości oraz rodzaju wierzytelności objętych sekurytyzacją,
 - 2) wartości oraz rodzaju otrzymanych papierów wartościowych.